

ANY IV

NÚM. 149

BARCELONA 3 JULIOL 1891

Elisa Garrigós

Còpia fot. de A. Torija.

DUGAS SOGRAS

ENCARE no feya mitj' hora que donya Milagros s' havia llevat quan rebé una carteta del seu gendre que deya lo següent:

"Fassi 'l favor de venir desseguida. La llevadora ha marxat y ha sigut precis enviar á buscé 'l metge. Conxita la demana ab insistència.—Enrich.."

Mes laconisme no es possible tractantse d' una esquila alarmanta; pero l' Enrich no era un gendre boig d' estimació per la séva sogra y com mes pocas paraulas menos feyna.

Donya Milagros, una senyora jovenassa y un bon xich vistosa encare, puig no representava l' edat que tenia, al llegir la noticia llensá un sospir anguniós, arrugá 'l front y entrá en son tocador per compondrers una mica, després se vestí ab elegància, vá posarse una capota ab suma coqueteria y baixá ab precipitació las escalas.

Estava segura de trovar á casa sa filla á donya Pauleta, la mare del Enrich, y al pensar ab aquella bona senyora, donya Milagros somrigué ab despreci. Ella, com á sogra del Enrich no podia mirar ab bons ulls á la sogra de la séva filla.

¿Per qué?... Donchs per gelosía. Sinó que donya Milagros disfrassava aquest defecte dihent qu' era sols perque trobava á donya Pauleta horrorosament ridícula y perque no seguía com ella l' últim figurí de la moda.

Aixó vá comensarho á notar lo día de las bodas del Enrich y la Conxita, feya deu mesos. La mare del nuvi vá presentarse al casament ab un vestit clar guarnit de *tutti colori*; portava una mantellina blanca de blondas que li feya destacar horriblement la séva cara, vermella sempre com la closca d' una llagosta. Y afegida á tanta ridiculés donya Milagros vá descobrirli un carácter áspre que desseguit se li feu antipátich.

Avans de la boda del seu fill, donya Pauleta volgué impedirli pretextant que la núvia no portava de dot mes que uns quatre mil duros, y aquesta grosseria no li vá perdonar may donya Milagros. Per fortuna tot vá arreglarse. L' Enrich estava massa enamorat de la Conxita y fou precis cedir á tot.

Pensant en aquestos detalls passats, donya Milagros arribá al carrer del Carme y entrá á la casa hont vivia sa filla, pero la casualitat volgué que en lo mateix moment entrés á la escala donya Pauleta.

—Ola, ¿vosté també? exclamá aquesta ab veu bastant groixuda, per ser de dona.

—Si senyora... també, contestá donya Milagros. Y dissimulant gelosías desseguida se preguntaren per la salut.

—¿Com está?

—Bona, gracias.

—Sí, ja se li coneix ab los coloretts de la cara. Ditxosa de vosté. ¡Ay!, jo pogué dirho aixís de la senyora del meu fill... sospirará donya Pauleta en tó de burla.

—¿Que baixa de dalt? li preguntá donya Milagros... ¿Com está la méva Conxita?

—No senyora, no 'n baixo. Are acabo d' arribar.

—¿Que també l' ha enviada á buscar la méva filla?

—No hi ha cuydado. No hi pensa ab mí la méva senyora .. jova, sinó per treuren alguna cosa. ¡No n' hi he pagadas pocas de canas de batista y piquè per la roba del petit!...

—Un' altra vegada no podrá dirho aixís, respongué un xich picada donya Milagros; advertiré á la Conxita que 's guardi de molestarla mes.

—¡Prou que li he advertida jo, santa cristiana... pero fá com qui no ho sent. Ah, no s' afigurí que me 'n quei-xi ni que 'm sápigra greu... ¡vol callar! Altras cosas li regalaría si ella 'm tractés com á bona sogra.

Ab aquesta conversació las dugas senyoras havían pujat fins al tercer pis y trucaren. L' Enrich en persona vá obrirlas. Semblava qu' estigués trastornat.

—¿Com vá?, preguntaren á un temps las dugas sogras.

—Malament, malament; sofieix molt, pobreta.

Y las feu entrar á l' arcoba. La partera estava extremadament pàlida. Lo metge, ab certa inquietut, anava observant sos mohiments, y sobre la taula del centro de la sala s' hi veyá una caixeta oberta plena d' instruments quirúrgichs... per *un si acás*.

Aixís que 'l doctor va veurer entrar á las dugas senyoras feu un gesto de desagrado, extengué 'l brás vers la porta y ab malhumor exclamá:

—Fássinme 'l favor de retirarse.

—Pero... es que... replicá donya Milagros...

—Suplico que fassin lo favor de sortir, digué 'l doctor ab veu baixa pero imperativa; ara no farían mes que nosa.

Impresionadas per aquesta brusca acullida que indicava la grave situació de la pobreta Conxita, las dugas mares van retirarse obedientas á la habitació del costat.

—¡Ay filla méva del meu cor, filla méva... exclamá de sopte la sogra del Enrich, trayentse 'l mocador de la butxaca per aixugarse un parell de llágrimas grossas com dos ous de sargantana.

—¡Pobre Enrich, ... pobre fill meu, somicá ab la mateixa explotació sentimental donya Pauleta.

—¿Encare 'l plany vosté al seu fill? exclamá donya Milagros... ¡Ell ray!; aixó que li passa es culpa séva.

—¡Culpa séva! vosté si que m' agrada... respongué la mare del Enrich fóra de sí. Donchs jo també déch dirli que quan se tenen fi las que no son bonas per posar criaturas al mon no se las casa, veliaquí. Aixó jo li dich...

—Y jo li respónch que 'l marit de la méva Conxita es un infame, un home sense entranyas... ¡pobra filla méva!...

Tant habian aixecat la veu en aquesta insignificant disputa, que fou precisa la presència del Enrich pera calmarlas.

— ¡Callin per l' amor de Deu! exclamá sortint de l' arcoba. Vostés no poden estar juntas cinch minuts sense disgustarse. Quan la pobra Conxita será morta allavors potser acabarán de discutir, continuá l' Enrich ab los ulls negats.

Las dugas mares restaren mudas y ell entrá de nou á l' arcoba deixantlas altra vegada solas.

—Al menos vingués bè la criatura, murmurava donya Pauleta.

—Primer que se salvi la méva filla, butzinava donya Milagros.

—Ja veurá senyora, se salva lo que 's pot.

—Una criatura sense mare es molt de planyer.

—Sense mare!... ¿y jo que no sóch ningú?

—¿Y jo, que no soch igual que vosté? Si hagués dit nosaltras menos mal... pero ..

Y anavan á aixecar altre cop lo diapassó de sa veu, pero donya Pauleta no volgué disgustar per segona vegada al seu fill y cambiá son enfado en sentiment.

—¡Ah, donya Milagros, exclamá; si la fatalitat truqués á las portas d' aquesta casa... Vaja, la criatureta sería de totas dugas.

—Si senyora, sí; sols perquè 'l pobre angeló sigués felis no tindriam més que una mateixa voluntat.

En aquell moment la partera llessá un parell de crits esgarrifosos y vá sentirse la veu del Enrich qu' deya:

—Animo Conxita méva; cor fort y estás salvada.—

Donya Pauleta y donya Milagros vensudas per l' angúnia van abrassarse ab efusió y entre las llágrimas y 'ls polvos van posarse unas caras com un sant Llázter.

La partera seguía gemegant; las bonas senyoras ja no pogueren resistir més temps lo pes de la prohibició facultativa y 's precipitaren dintre l' arcoba.

Apesar dels sufriments dolorosos, la Conxita somrigué al veurerlas entrar, mentres lo pobre Enrich, pàlit casi bé com ella, exclamava ab carinyo.

—¡No 'ns has espantat póch, dolentota!

—Ah, digué 'l metje; la cosa ha cambiat; ja no hi ha temensa; y ab ayre jovial prengué de mans de la nova mare un bordegás morat y vermell com lo senyal d' una garrotada. ¡Mirinme aixó... Quin homenarro! Ja 's comprén que necessités tan lloch, continuá alegrement.

—¡Es lo verdader retrato del seu pare, exclamá donya Pauleta, plorant y rient á la vegada.

—Sí, prou, afegí en tó de protesta la mare de la Conxita... á ma filla s' assembla.

—Jo li dich qu' es pastat al seu pare.

—Y jo li repeteixo qu' es la sèva mare, línea per línea.

—Vaja senyoras mamás, no disputin per tan poca cosa; demaná l' Enrich.

—No soch jo, es la senyora que 'm fá l' encuantra com sempre... cridá donya Pauleta.

—Gendre, gendre... cridá més fort donya Milagros... no apoyis cosas injustas perquè... sinó...

—¡Per l' amor de Déu!... no cridin que la partera está delicada! digué 'l doctor ¡Vaja, las sogras son incorregibles!

En lo mateix moment la criatureta, tal vegada aco-sada per la gana, interrompí la discussió ab un prolongat:

¡Ungüéééééé!...

—¡Mirin com ja enrahona l' angelet!, exclamaren ab alegría las dugas ávias á l' hora.

Y anaren corrents vers al infant per omplirli las galdas de petóns.

J. AYNÉ RABELL.

EPIGRAMA

—Estich molt mal senyor Riu; pateixo molt d' humors frets.—

—Ho estranyo, senyor Busquets... miris que som al istiu.

ROSSENDO PONS.

A Sant Pere

Com qu' es la vostra diada, gloriós patró dels porters, permetéume que us dediqui quatre mots, ó quatre cents, per parlarvos del assumpto de que 'n va plé l' univers.

Ja que vos teniu las claus de las entradas del cel, ¿com no vai encarregarvos las de la terra també?

Aixís no hauríau notat en vostre sagrat *diner* lo desfach de vint milions que á tant d' escándol don' peu porque es part d' un capital fet de xavet en xavet, invocant la santa almoyna de tots los católichs fiels.

Al qui era administrador d' aquest trist capitalet, ara l' han destituhit y ell s' ho ha prés molt malament.

Diu que ell diu que no hi te culpa sino 'l Papa (¡válgam Deu!) y un cardenal (Verge Mare!), que li autorisavan fer alguna especulació que ha eixit... un xich malament.

Peró tots lo que aixó creuhen, no ténen lo seny cumplert. ¡Ara veyéu si un Sant Pare y un cardenal (¡Deu del cell!) deixarán que s' especuli ab uns diners procedents de la Caritat católica! (¡Jesús, María, Joseph!) ¿Qui pot esse l' atrevit que diu aixó? ¿Y qui es que ho creu? ¡Que 'n tenen póch de temor de las penas del infern!

Jo m' hi jugaria un dit, sino que may jugo res, que d' aixó 'n tenen la culpa los qui van doná 'ls diners, puig no s' haurían perdut sino hagués sigut per ells. Però aixó es un dirho á vos, y no ho dich á ningú mes perquè no 'm fassen aná al jutjat á perdre temps.

Celebréu aquest Sant dia per molts anys en aqueix cel en nom del Pare, del Fill, del Esperit Sant. Amen.

ROCH RICH.

Dia de S. Pere de 1891.

QUENTO

—Miris si só considerat. D' aquells cinquanta duros que 'm deu, n' hi condono la meytat.

—Miris si m' agrada correspondre á la seva generositat. Quedis la meytat que 'm condona en pago de l' altra meytat y quedém en paus.

GALERÍA ARTÍSTICA

LA FAVORITA

COPIA DEL QUADRO DE F. MASRIERA

CONSELLS
SALUDABLES

JULIAN

Desenganyéuvs, noys; en aquest mon sols fá l' ós qui no té quartos.

FILOSOFANT

Las entradas están en rahó
inversa de las sortidas. Es na-
tural. L' estiu tinch entradas,
surto á fora; y ara que no 'n
finch me quedo á Barcelona.

Don Roch Xinagas, en fresch

AVENTURA EN LA NIT DE SANT PERE

(Històrich)

I.

En lo carrer de Sant Llatzer, en front mateix del safreig, fá móltos anys que una botiga hi había de sabater.

L' amo d' ella 's deya Pere Saladrigas, minyó llest en l' ofici, pero un' olla sensa gota de cervell.

Bromista per excelencia, no parava ni un moment y en tant repicava sola pensava quina 'n faré?

Cap com ell, per fer sortidas, per fontadas, cap com ell, era l' capitá manaya

dels tiberis y bons techs, Individuo del Caldero no deixava res per vert, entussista pel Don Jaume no olvidava 'ls seus concells.

Y encare que casat era del matrimoni la creu, ni vlinecava sas espatllas, ni l' rendia ab lo seu pés.

Puig los actes de sa esposa li eran tan indiferents que may se cuidava d' ella fos que fos, fes lo que fes.

II.

La dona del sabater era una dona molt guapa. Estrella 's deya de nom y ab ella 'ls cors s' hi esrel'a an.

Vanitosa d' alló mes poch cuidava de la casa, lo mirall y los bonichs moltas horas l' ocupavan.

Lo génit del seu marit gens de pena li donava, puig si éll se divertia tampoch ella estava en v. ga. Sigui ahont sigui, que hi ha in flors papallonas may hi mancan, allí ahont hi ha donas bonicas tots los llaminers s' hi atansan.

Parroquians de tot' arreu á casa 'n Peret anavan, mes per veure á sa muller que per comprarhi sabatas.

Desde l' agutzil insipit al fabricant de indianas, desde 'l estudiant trampista al concejal de mes fama

Tot era entrar y sortir, tot era donar passadas, per devant de la botiga, y 'n Peret se 'n alegrava!

III.

Entre los molts parroquians que 's calcavan á can Pere, un ni había de molt nóm un ni había d' influencia.

Era aquest D. Roch Xinagas Banquer de llarga moneda, bolsista dels mes granats y orgull de l' alta noblesa.

¿Vols que 't fassi l' seu retrato? ¿Desitxas, lector, coneixel? Aquí l' tens ab quatre cops.

després ja 'm dirás que t' sembla. Cinquanta anys, cara arrugada, estatura curta y guerxa, ulls de pussa, parlar d' ánech, y ventallas per orellas.

Vestia á l' última moda, sobre 'l nás portava ulleras, una floreta en l' ojal y olor de mil flores feya.

Enamorat com un xino de la vanitosa Estrella, á totas horas hi anava, á totas horas hi era.

Los vehins ja murmuravan, fadrins y aprenents se 'n reyan y... en Peret, á fer tiberis... ¡Qui mal no fá, mal no pensa!

IV.

Un mitj día que 'n Peret era á fer volá 'ls coloms y eran á menjar las vèssas fadrins, y aprenents y tot,

La coqueta sabatera y l' acaudalat D. Roch sostingucen vis á vis aquesta conversació:

—No t'hi pensis més Estrella, Estrelleta del meu cor, mira que si no, m' estrello y estrellat no faré goig.

Demá que es nit de Sant Pere vindré á buscarte si vols, pujarás en lo meu cot: e y... adeu, pega jadeu ninyoll!

—¡Ay! don Roch no 'm senti més, ¡tinga de mi compasió! ¿si aixís faltó al meu marit que 's dirá del meu honor?

—¿Qué 's d' rá? que vols que 's diga? se riurán de lo pegot, que tenint pá á casa seva per tot busca rosegons...

Vaja, digas, ¿qué 'm contestas? decideixat, ¿vols ó no?

—Pero si després me deixa ¿que faré sola pel mon?

—¿Deixarte? primer morí! ja 's veu que 'm coneixas poch!

—Bueno donchs... si tant m' estima consento... —¡Visca l' amor!

A las dotze en punt vindré....

—¿L' esperaré en lo balcó

—Ja s' ha acabat la miseria, prop de mí tindrás tresors!

De cop s' obrí la vidriera

y mutis feren los dos. Era 'n Peret que tornava més suat que no cap bou.

V.

De cá l' Erasme las dotze tocavan, pausadament, quan un cotxe va pararse devant de casa 'n Peret, del vehicul la portella obriren y un Senyor vell després de mirá 'l balcó penetrá en 'l establiment,

Més, tant punt doná dos passos, se sentí apretat y estret per quatre grapas de ferro que casi l' feren malbé,

—¿Qui m' apreta? ¿qué es aixó? preguntá; y digué una veu:

—Si torna á piulá, li esclafó d' un cop de forma l' cervell á empentas, vulgas no vulgas, l' entraren á un cel obert

ahont hi había una cisterna... y en ella al pobre banquer lligat per sota l' aixella l' arriaren al moment

com si fos una galleda, sens fer cás dels seus gemechs.

Quan lo trist sentí que l' aygua li tocava los tormells, y dels tormells los jenolls y dels jenolls lo demés...

—Socorro! exclamá—socorro, per Cristo no m' ofeguéu! perdonáume, y vos prometo pagar' ho, si un mal he fet

—Aixó vull: desde l' brocal vá respondre l' sabater: pero antes es precis qu' estigui una mica en fresch.

Al cap de mitja hora bona trémul, mullat com un peix lo banquer D. Roch Xinagas, firmava aquest document.

A D. Pere Saladrigas Pagaré, puig los hi dech, trenta mil duros en or.

—Molt cara he pagat la bromal murmurá l' pobre banquer; llensant ab ira la ploma

—Mes cara podria ser la honra de un sabater val molt! afluixi la moma! y alerta... puig apetesch,

ja que ha caigut en lo besch que olvidi lo nostre nom, que no busqui més romesch ó si nó diré á tothóm

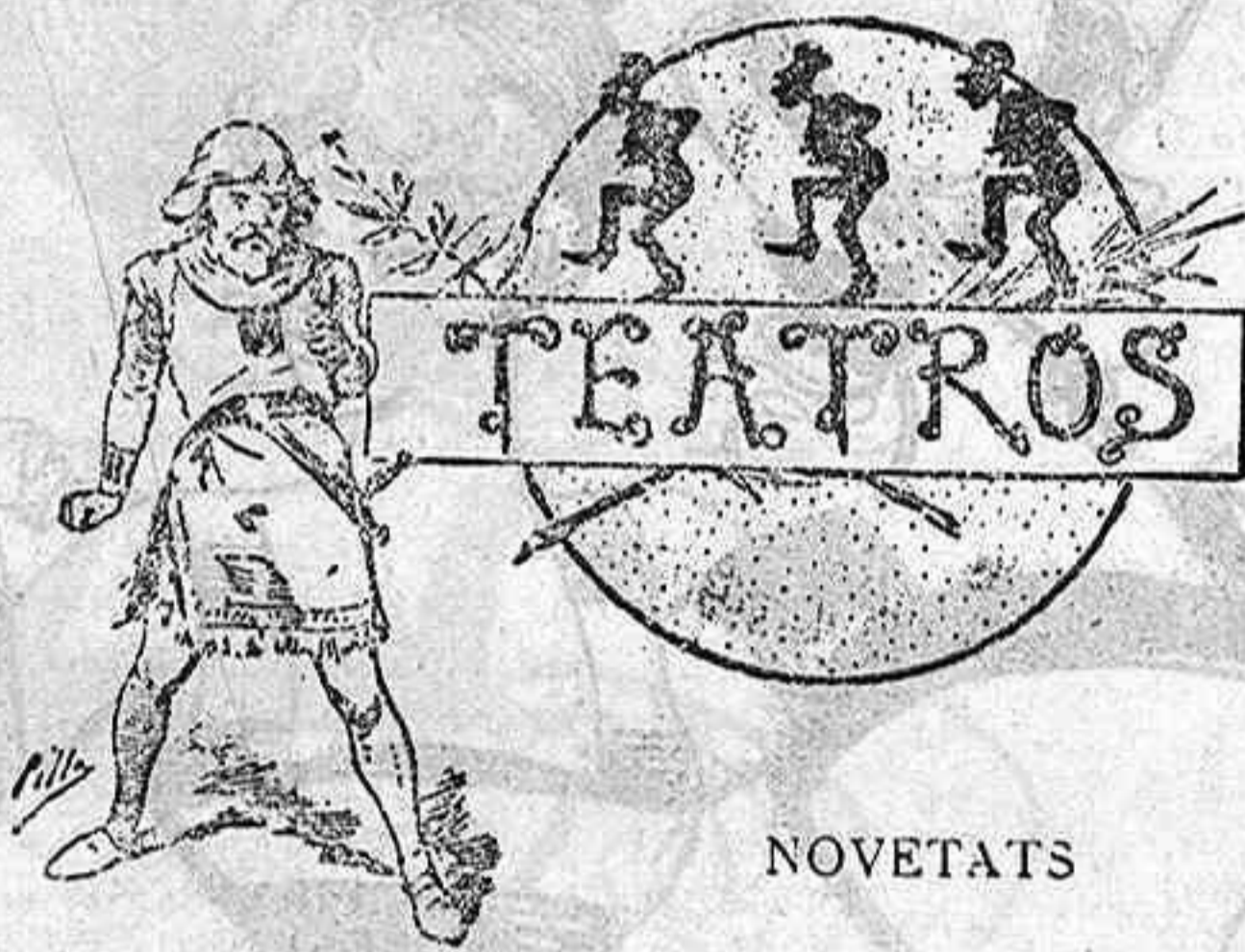
que he tingut un Banqué en fresch!

JOSEPH M. CODOLSA.

NOSTRE RETRATO

La biografiada d' avuy es la simpática actriu senyoreta Elisa Garrigós que actúa de primera dama en la companyia cómica-valenciana que funciona en lo teatro Calvo-Vico baix la acertada direcció del senyor Llorens.

Dotada la senyoreta Garrigós de una bonica figura y gust exquisit y apropiat en lo vestir, además de notable dicció y vis-cómica irreprotxable, fá que sia admirada en tots quants quadrets de costúms valencianas pren part y que nostre públich tant celebra.

La galana ploma del distingit escriptor Sr. Sanchez Perez nos ha donat á coneixer ab sa nova comédia *Un hombre serio*, una obra plena de bellesas en pensament y riqueza de llenguatge castís y fácil. Los efectes escénichs verdaderament d'efecte no campejan en aquesta producció qu' es una noveleta fina, sense cap situació rebuscada, y aixó fá que 'ls amants de lo gruller ó més ben dit de las produccions vestidas ab colors vius trovin aquesta algo lánguida de colorit per la mateixa rahó de que es un tornassolat diáfano. L'argument, per lo massa senzill no interessa, pero l'obra s' escolta ab gust per sos diálechs naturals y fins se celebran alguns xistes molt velats pcsats en boca de la incomparable Guerra, y 'l simpátich Rossell que 's lluhiren en lo desempenyo de *Un hombre serio*, com aixis també van distingirse de debó las Sras. Bernal y Martínez (D.ª Julia) y Srs. Mario (més que ningú), Balaguer, García Ortega (L.) y Montenegro.

Lo día del estreno se demaná al autor que sortí á rebre los aplausos del públich de bon gust.

Pera lo próxim dijous s' anuncia 'l estreno de *Los Bombones* comedia nova basada sobre un quento francés. Son autor es l' original escriptor Sr. Pina Dominguez.

Veurém.

CATALUNYA

De capritxo cómich tilda lo senyor Echegaray á sa preciosa obra: *Un critico incipiente*, y en honor á la vritat mes que capritxo es una sátira ab honors de verdadera fotografia, pero que la destra ploma del gran dramaturg ha fet que ningú se vulgui coneixer per no caurer en lo ridícul.

Lo públich saborejá aquest prodigi aplaudint frequentment váris passatjes de la obra.

Entre las muitas bellesas que causaren l' admiració de la escullida concurrència, debém mencionar la lectura del drama del poeta novell en lo primer acte per ser una escena sumament satírica á la par que realista; en lo segón regositjá la crítica encomiástica del drama, escrita avans del estreno que per lograr la simpatía de *D. Antonio* fá lo nuvi deshauçiat de sa filla, y en lo terçer la acerba crítica que fá

lo protagonista, á pesar de ser de son agrado, al autor del drama creyent que es un enemich seu y resultant ser lo seu propi pare.

La obra está escrita ab galana prosa y molt armoniosa, digna de la ben reputada ploma del fecundo Echegaray.

S' observá que la obra va ser ensajada ab molt cuidado y esmero, observantshi una acertada direcció en las escenas de conjunt. Sobressortiren en la execució la senyoreta Guerrero per la vivesa y naturalitat que doná á son personatge; la Sra. Revilla per lo notable que acentuava las escenas cómicas y 'ls senyors Calvo (don Ricardo) y Gimenez per fer dos creacions del *critico incipiente* y desdixat autor dramátich respectivament. Rodoniren ab acert lo quadro los senyors Diaz y Perez

TIVOLI

Com á *novel·la* s' ha representat *Los trabajadores* sens dupte per preveurer que ja cansa al públich sempre lo mateix repertori.

Sabém que 'l senyor Cereceda está gestionant pera lograr lo permís de representació de *El Sr. Luis el tumbón*, producció de Vega y Barbieri y que en Madrit al estrenarse sigué rebuda ab éxit inseqü.

CALVO-VICO

Ab marcadas mostas de simpatía ha sigüt rebuda la companyia cómica valenciana que ab molt acert dirigeix l' excellent primer actor D. Manel Llorens.

Al sa y al plá, *Cada ovella en sa parella*, *Retratos al viu* y *Els besons de Sedavi* son las obretas que á mes de dit actor hi han obtingut justissims aplausos las Stas. Garrigós, Rodriguez y Aparicio aixis con los Srs. Plumer y Gil.

Per ahir dimecres estava anunciat lo *debut* de un quadro lirich que pera millor amenisar las funcions, ha sigüt contractat per la Empresa.

Ja era hora que en aquest teatro se tractés de portarhi una bona companyia.

PALACIO DE CRISTALL

Molt ben rebuda ha sigüt la companyia mímica que dirigeixen los reputats artistas Mrs. Bernardi y Tales, y que 'ns atrevim á assegurar es una de las més complertas y notables que han visitat nostra ciutat.

La *troupe* francesa també se veu molt festejada sobresurtint Mlle. Cortada y los *duettistas* Aubin-Leonel.

CONCERTS D' EUTERPE

Molt concorreguts s' han vist los dos últims concerts donats en los días de St. Joan y St. Pere, principalment aquest últim que sembiá un *diluvión*.

Ab satisfacció observém que en lo present any totas las pessas son escoltadas ab gust y rebudas ab aplauso, lo que denota la esperta direcció del mestre Goula (fill), y la bona el-lecció de las obras, pero sentim censurar la costum que certa part del públich té en demanar la repetició contínua de molts concepcions musicals.

En lo concert últim aquesta costum se transformá en abús ja que feren repetir tots los números de la segona part resultant aixis doble concert *per una sola entrada*.

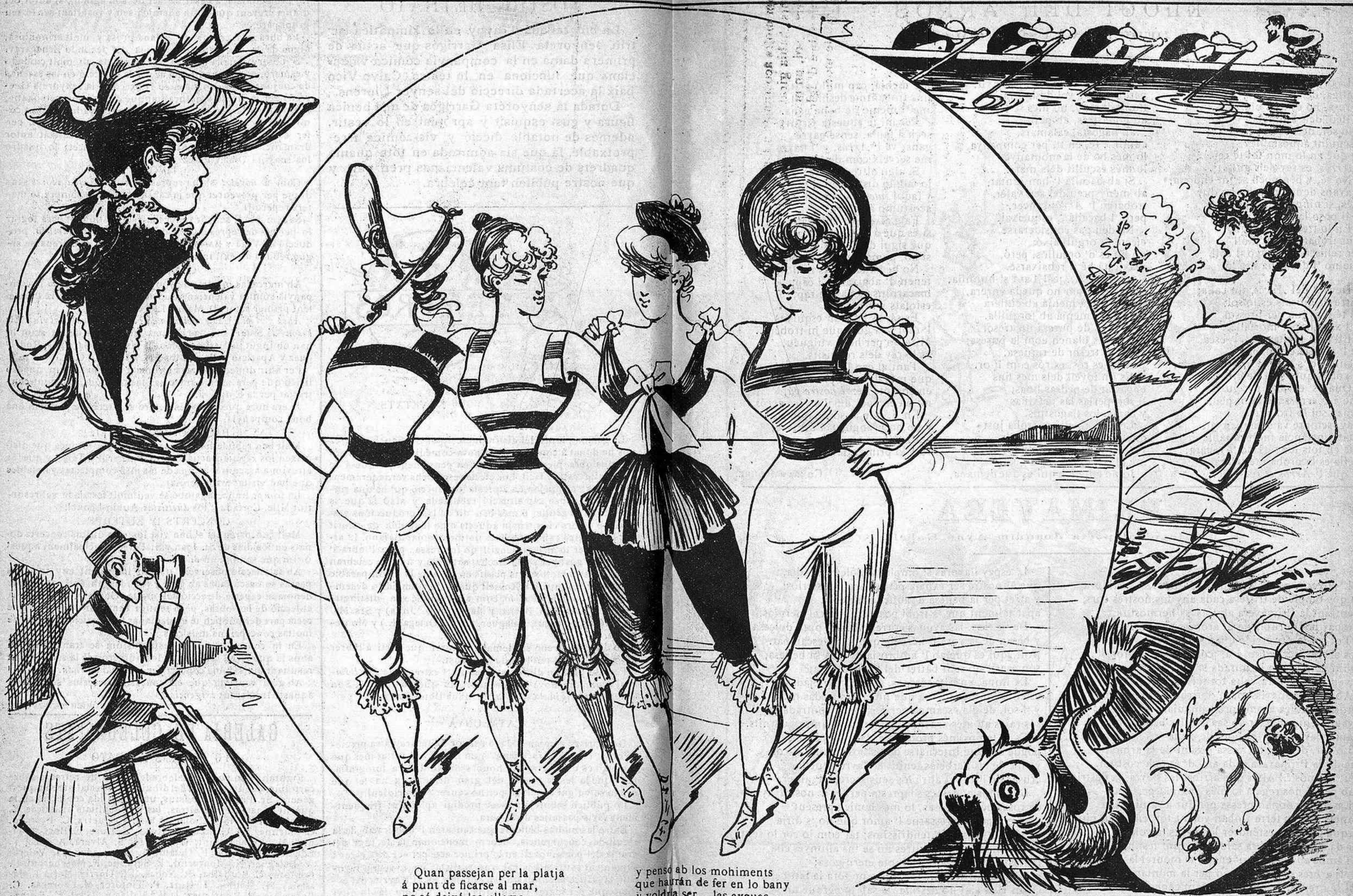
Ab gust veuríam que en concerts sucesius se moderés aquesta intolerant exigencia.

UN CÓMICH RETIRAT.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galería de retratos sobre cartolina, deguts al llápis del dibuixant especialista en aquest género, Sr. Punts suspensius, una escullida col-lecció en la que hi constan entre otras, las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, C. Martinez, Ll. Campos, A. Rossi, E. Duse, E. Borgo, Mamo, M. Franceschini, C. Delgado, S. Alverá, A. Vico, I. Edison, J. Gayarre, F. Uetam, M. Matorrodona, J. Valero, V. Balaguer, N. Monturiol, P. Sarasate, F. Mascheroni, L. Fontova, C. Bordaiba, R. Nobas, Ll. Gorriiz, María J. Massanés, M. Montes, J. Ruiz, P. Tintorer, M. Fabregas, C. Lorenzaie, M. Rodriguez, J. M.ª Vallés y Ribot, E. Tetraxini y F. Cardinali.

Quan passejan per la platja
 á punt de ficarse al mar,
 no sé deixá las ulleras
 per anarlas contemplant,

y penso ab los mohiments
 que haurán de fer en lo bany
 y voldria ser... las ayguas
 que lasténen d' aguantá.

ELOGI DEL ARRÓS

DEDICAT A LA SEVA COLLA

L' or, es rey dels minerals;
l' àliga, dels voladors;
la rosa, ho es dels olors;
lo lleó, dels animals;

lo sol, dels astres creats...;
y seguint aquesta lley
de qué en lo mon tot té rey,
l' Arrós, es rey dels guisats.

No sé, y bén poch se 'm endóna,
si avans de mí algú ho ha dit;
més, si ningú l' ha elegit,
jo li poso la corona.

En lo trono está segú,
sens trobarhi sabó moll
per relliscá. ¡M' jugo 'l coll
que no 'l destrona ningú!

Devant del Arrós, tot calla;
entre 'ls guisats es lo sol;
ell té l' aygua per bressol
y 'l xarello per mortalla.

Ell es l' incitant, es l' esca,
de l' alegría estimada;
dient que 's vá á fé una arrossada,
ja vol dí que 's vá de gresca.

Quan s' emplea per guisat
que á l' arrossada don' péu,
jamay sol lo trovaréu,
may, sempre vá acompanyat;

circunstància molt notable
que en tots los sérs no 's repara,
y ella es la proba mes clara
de que l' Arrós es sociable.

No dú may cap company vil,
perqué no 's vol deshonrá;
lluny d' aixó, no mes se fá
ab pollastres, ab pernil,

ab llagosta, calamars,
cunill... té, en fi, per companya,
lo més bó de la montanya,
lo més escullit dels mars.

Si ab bacallá l' han juntat,
ab menyspreu del seu valer,
trobaréu l' Arrós sancer,
peró 'l bacallá... esqueixat.

No deu pas considerarse
efecte d' orgull aixó;
no ho es d' orgullós, peró,
may está bé 'l rebaixarse.

¡Orgullós!... ¡cál Tant s' humilla,
quan son nom no queda enrera,
que 's deixa menjá ab cullera
y 's deixa menjá ab forquilla.

Crú, es de puresa un tresor,
perqué es blanch com la puresa;
cuyt, es tresor de riquesa.
perqué es rós, es rós com l' or.

Es un joyell dels mes fins
engastat de pedras finas;
li son perlas las petxinas
y corals los llagostins.

Lo que ab ell vá, troba just
que se 'l tingui per joyell,
y res li pren lo gust d' ell,
no; al Arrós tot dóna gust.

Jo no entench qui es que demana,

per menjá, cap milló plat;
fins trobantme desmenjat,
me 'l menjo de bona gana.

Per mí té aquesta virtut;
sech á taula, sense gayre
gana; vé l' Arrós, y 'l flayre
me serveix com de Vermout.

Si algú altre me 'l vol serví,
jo faig lo distret, ni 'l miro,
y (aquí *internos* ja puch dirho)
acostumo á repetí.

Faig aixó, per suposat,
si es que á la taula hi ha gent
que sigui de cumpliment;
si no, ja m' omplo jo 'l plat.

No hi ha requisits millós;
tenen d' abaixarhi 'l cap,
macarróns, sopas de rap,
estofats y flicandós.

Es sá, es bó, son esquisits
l' olor y 'l gust que hi trobéu...
Miréulo per hont vulguéu,
es lo rey dels requisits.

Tant al cap lo porto enclós,
que més d' un cop, al resá,
en compte de: 'l nostre pá,
m' ha escapat dí: 'l nostre arrós.

En fi, que jo só de l' olla
y no ho prenguéu á desayre,
peró só tant arrossayre
com lo primer de la Colla.

CONRAT ROURE.

PRIMAVERA

Al inspirat poeta Joaquim Ayné Rabell

L' hivern, per fi, s' allunya prenent sa vestidura
ab que omple de tristesa cada any los nostres cors;
y entrant la Primavera ab tota sa hermosura,
l' espay podrá rublirne d' aromas y de flors.

Tot cobra nova vida quan vé la Primavera:
Los arbres, sechs fins ara, ¡cóm tornan á brotar!
¡Quín goig, quan la mirada s' estén per la pradera
al véurer que altra volta tot torna á verdejar!

Ab són alé suavíssim, fá obrirne las ponçellas
perque sa dolça aroma prest púguian escampar,
y vagin fent renáixer ab sas corolas bellas,
l' amor ¡ay! que á tot hora de ditxa 'ns fá umplenar.

Lo cor, de goig tot vessa gosant de la armonía
que dú la Primavera cada any d' antich costum.
¡Qu' hermós!... Aixís que arriba, las boyras ja destría
y ab pausa nos regala lo més prehuät perfum.

Las aus se donan pressa per dur á sa niuhada
granets que en terra troban volant tot fent ¡piu, piul
perque púguian esténdrer los petits la volada
per dá á la Primavera saludo ab cant festiu.

També ab l' ayret qu' envía, fá mourer las branquetas
de 'ls arbres que s' esténen per la montanya y plá;
y al séu remor suavíssim juntant cançons tendretas
que l' au ab goig sens mida volant ne fá vibrá.

L' espay llavoras s' omple de dolça melodia,
que al nostre sér exhala per un toch misteriós;
y atret per la bellesa d' aquella fantasia,
apar talment que 's trobi gosant d' un cel hermós.

De 'ls rius, las ayguas corren ab més pura dolçesa
y besan de la vora l' herbeig que hi há escampat.
¡Ah! ¡quí es que ab l' ambrosía de tota sa bellesa,
són esprit no sent bátrer del tot enamorat?

La lluna, en nits serenas, sas alas platejadas
estén molt més joyosa que no en las fredas nits;
y 'l sol, de día escampa per nostras encontradas,
sós raigs ab més ardència deixant los camps guarnits.

Es lo temps més propici per la jolliu parella
pogué ab goig internarse de 'ls boscos fins al cor,
y allí, de las herbetas tenint la flayre aquella,
crusar de l' un al altre los séus secrets d' amor.

Lo temps que més se presta per fer á nostra aymía,
de rosas bén flayrosas, lo més bonich present;
y ab ell, ¡ay! expressarne l' amor que no 's diría
ni ab mots los més tendríssims, tal com lo cor lo sent.

Oh, sí; si acás de naltres no se 'ns allunyés ella,
la nostra vida fóra sens dupte etern gosá;
més ay! ¡qué dich?... Llavoras, no fóra ja tan bella;
Quan Deu així ho destina, ja sab lo perque ho fá.

S. FÁBREGAS CASANOVAS.

À MISSA

—Senyó mestre: ¿com m' explica
 que vagin tants á l' iglesia,
 sent un poble en que tothom
 sols pensa en ballá y fer grescas?
 —Perque s' hi entra de franch
 y es un lloch hont s' hi sent fresca.

¿Aceptas?

A mon benivolgut amich en Benet Simón

—***—

Ets la flor dels sarauhistas;
de las criadas lo terror;
lo butxi de las modistas ...
No crech que fes mes *conquistas*
don Jaime 'l Conquistador.
Tens morenas... que pateixen
y que 't portan amor gran;
y tens blanques que 's daleixen
y que per tot te segueixen
com si fossis un iman.
Ab una mirada sols,
ja pots tenir per segú
que no 't resisteix ningú.
Vaja Benet; lo que es tú,
tens mes donas que no vols.
No se si ho fa 'l teu bigoti
refilat ab desmasía,
ó la teva fesomia
que sembla talment qu' exploti
de plaher y de alegría;
lo cas es que simpatisas
ab lo foch de tas miradas,
ab solteras y casadas
planxadoras de camisas
y cambreras y criadas.
Mil vegadas he volgut
imitar lo que tu fas;
peró noy, no n' he sabut.
Pot ser ho fa 'l bigotás
que com tu may he tingut.
No m' ha faltat afició;
m' he comprat un barret hongo;
un nou vestit; un bastó
y pastillas de sabó
de los Príncipes del Congo;
y quan jo m' he propassat,
(que han sigut moltes vegadas,)
casi sempre m' he trobat
ab donas que m' han donat...
un grapat de bofetadas.
Are, digas, amich meu,
¿me vols dir, si no 't sab greu,
per conquistá á cada pas
á las donas, com ho fas?
Digam' ho per mort de Deu.
No caldrá que m' escarrassi
y per mi, tot serán ditxas.
De las conquistas que fassi,
te juro per Sant Pancrassi
que anirém tots dos á mitxas.

LLUIS SALVADOR.

Epigrama

Un gran nyanyo fent pedradas
va ferse 'l fill de la Tecla,
y á tothom qui li pregunta
quín mal té, diu:—Mal de pedra.

E. S. Y A.

SONET

Á LA NENA DEL QUART PIS

Senyoreta, la estimo y es ma vida
lo posat de ignocenta que fa encara,
pero temo 'l casarmhi per la cara
que deurá fer vosté un cop revellida.

En qué 'm fixó diré ben desseguida
y 'm sembla que veurá la cosa clara:
he observat desde casa que sa mare
te un mostatxo que passa de la mida.

Al pensar que vosté quan será vella
sens dupte lo tindrà per l' estil d' ella,
m' espanto, m' esborrono, senyoreta.

Per lo tant, de vosté me despedeixo;
donchs créguim, lo que al mon mes aborreixo
es la dona ab bigoti ó perilleta.

A. ROSSELL.

Una prímpcesa russa casava á la
seva filla. Lo promès d' aquesta
enviá á la seva futura en una pane-
ra de regalos, 65.000 franchs en
bitllets, y la mare de la noya 'ls vá
transferí á la seva butxaca.

Acusada de lladre, negava 'l fet,
pero al últim ha t'ingut de confesarho.

L' Emperador ha desterrat á la prímpcesa á la Siberia.

Las prímpcesas y duquesas y prínceps, robant y martirit-
zant y jugant, volen demostrar que *en tot* son superiors á
las classes menesterosas.

Sembla que en Londres, Mr. Lavater ha organísat una
orquestra de gossos que ha sigut batejada ab lo nom de *Ca-
gliostromantheon* (?).

Surten á executar sas pessas musicals ab trajos grotes-
cos y cada gos porta lo seu instrument... especial.

Es una nova *atracció* que proposém á la Empresa del tea-
tro Gayarre, ja que allí diariament s' hi veuen *excentrici-
tats* novas.

A fi de donar la varietat possible ai nostre periódich, con-
tém desde aquest número ab la colaboració artística del re-
putat dibuixant D. Julian Bastinos.

Ha mort á Madrid lo distingit escultor catalá D. Medor
Sanmartí, en memória del qual publicarem lo seu retrato
en un dels próxims números.

Amichs de la veritat fem constar que en la poesia *Pobre
bagull* insertada en nostre número passat, al anomenar *La
Ninfa*, de cap manera hem volgut aludir á la Societat actual-
ment constituída, digna de elogi per la cultura y moderació
que regna en ella.

Las modistas que han examinat los quatre vestits que la duquesa de Castro-Enriquez ha presentat com pertencients a la noya Juliana, han trobat que tres d'ells son grans per aquesta.

No maliciem si 'ls vestits eran ó no fets per la noya, perquè es molt possible que la duquesa 'ls hi fes fer de creïença.

Un periódich parla d'un negociant de feras que viu a Hamburg y que ven anualment de 700 a 800 lleóns, altres tants tigres y de 3 a 400 elefants. Y diu que 'ls lleóns nascuts en Europa tenen ménos estima que 'ls nascuts en las selvas, porque son mes traidors. De lo que 's dedueix, diu lo periódich, que val mes entendre ab las feras del desert que ab las civilisadas.

¡Qui sab si las civilisadas son las que neixen al desert ahont hi tenen son propi element!

En lo torín de Vitoria, un francés, propietari d'una collecció de feras, va presentar un ós corpulent porque 's barralés ab un toro de tres anys. Aquest va embestí al seu contrincant ab tanta fúria que 'l ós va fugir, no sent possible conseguir que 's batessen.

Los toros fins fan quedá malament al emblema de la vila de Madrid.

En una població francesa, s'ha suïcidat un vell de 105 anys.

Ab aquest fet se demostra que ni ab un sigle y pico un hom' pot acostumarse a viure en aquesta terra.

L'empereador de la Xina ha enviat al senyor Sagasta la gran condecoració anomenada del *Dragó doble*.

Encara falta al gefe dels fusionistas un altre dragó per esse senyor del *Castell dels tres dragons*.

Als Estats Units s'han fet ensajos per produhir la pluja artificial per medi d'un aereostátich que s'ha elevat fins als núvols y allí han estallat las materias explosivas que portava, ab lo qual va conseguirse que plogués tota la nit.

Y si está seré ¿fins ahont té que elevarse 'l globo?

En lo Certámen de Palamós, además dels nostres col·laboradors que anunciárem haber sigut premiats, també sabém que han obtingut premi D. Jaume Novellas de Molins y don Francesch Ubach y Vinyeta, als qui felicitem.

No estranyen los corresponsals y suscriptors de fora, haber rebut ab un xich de retrás lo número passat, perquè un accident ocorregut en lo tiratge no 'ns permeté enllestirlo per l' hora del correu.

La Colla del arrós, inaugurarà lo seu nou local, que es bonich y espayós, lo día de Sant Joan. Ab tal motiu se doná una vetllada artística y literaria, en la que 's llegiren treballs dels Srs. Pere Anton Torres, Soler, Ferrer y Codina, Roure y Coma. La única poesia humorística que 's va llegí es la que publicuém del nostre director.

Lo diari de 'n Brusi en un article y 'ls periodistas Noce-dal y Llauder en lo Congrès, han parlat contra la llibertat de la premsa.

¿Que es que están convensuts de que ells ne fan mal ús?.. Si es aixís, que 's retirin los seus órgans de la publicitat y Santas Pasquas.

S'ha descubert una lliga de metalls que en res se diferencia del or.

Ara sí que no podrém coneixe la moneda falsa. Si bé que la d' or, los espanyols casi bé tampoch ne coneixém de bona.

Lo *Correo Catalán*, al dir que la *Kermesse* no 's repetiría 'l dia de Sant Pere, suposava que era degut a que algunas senyoras y senyoretas varen tenir de veurer balls flamencs, mitológichs y altres excessos.

Se comprén que 'l carlí autor del suelto debía veurer aquells balls y aquells excessos, sino, no 'n parlaria per dir que no van agradar... a ne 'ls altres.

En los passillos del Congrès, lo senyor Castelar ha dit que 'l programa centralista se sembla a un tapís, porque mirat del revés se li veu la filassa.

Si 's té de mirar del revés per véuresseli la filassa, no té res de dolent; lo pitjor es que la filassa 's vegi mirant del dret, com passa ab molts polítichs.

Per pago de la contribució industrial, l' Hisenda ha venut la plassa de toros de Sant Martí de Valdeiglesia.

L' hauría d' haber venuda ab la condició de que no 's pogués utilizar més com a torin.

¡Si en aquest concepte no pot ni pagar la contribució industrial!

Diuen de Lóndres que 'l marit d'una senyora que va declarar en la causa del *baccarat*, contra 'l coronel Cumming, esta disposantse a promouer un procés d'adulteri contra la seva esposa, en lo qual será acusat lo príncep de Gales.

Per altra part *L' Evenement* diu que si la reina d'Inglaterra no aussilia aviat al príncep de Gales, per satisfacer las sevas deudas, aquest haurá de compareixer davant del tribunal de quiebras, que declarara la seva bancarrota.

Aquest príncep deu opinar que lo millor es tenir molts vicis, porque l' un distréu al altre.

AVIS

Los que vulguin sortir a pendre la fresca y tinguin d'anar a las ayguas de la *Font Santa* de Torelló ó als banys del Ter, sápi-gan que en aquesta Administració podém donárloshi informes d'una GRAN CASA ab habitacions amobladas ó sense amoblar ahont per un preu económich estarán com uns reys.

Telegramas

París 28.—La reina Natalia, de Sérbia, explica en una carta que ha publicat, unas *fetxorias* del seu marit lo rey Milano, que no 'ns estranyarian si aquest sigués gran sultán de Turquía. ¡Debilitats...! Es dir: *debilitats*, segons com se mira.

BATLLAR Y NAS.

Parque 29.—12 nit.—Estém casi hé a las foscas. A consecuencia d'aixó, además dels castells de focs, hi ha algún altre espectacle que no estava anunciat en los cartells.

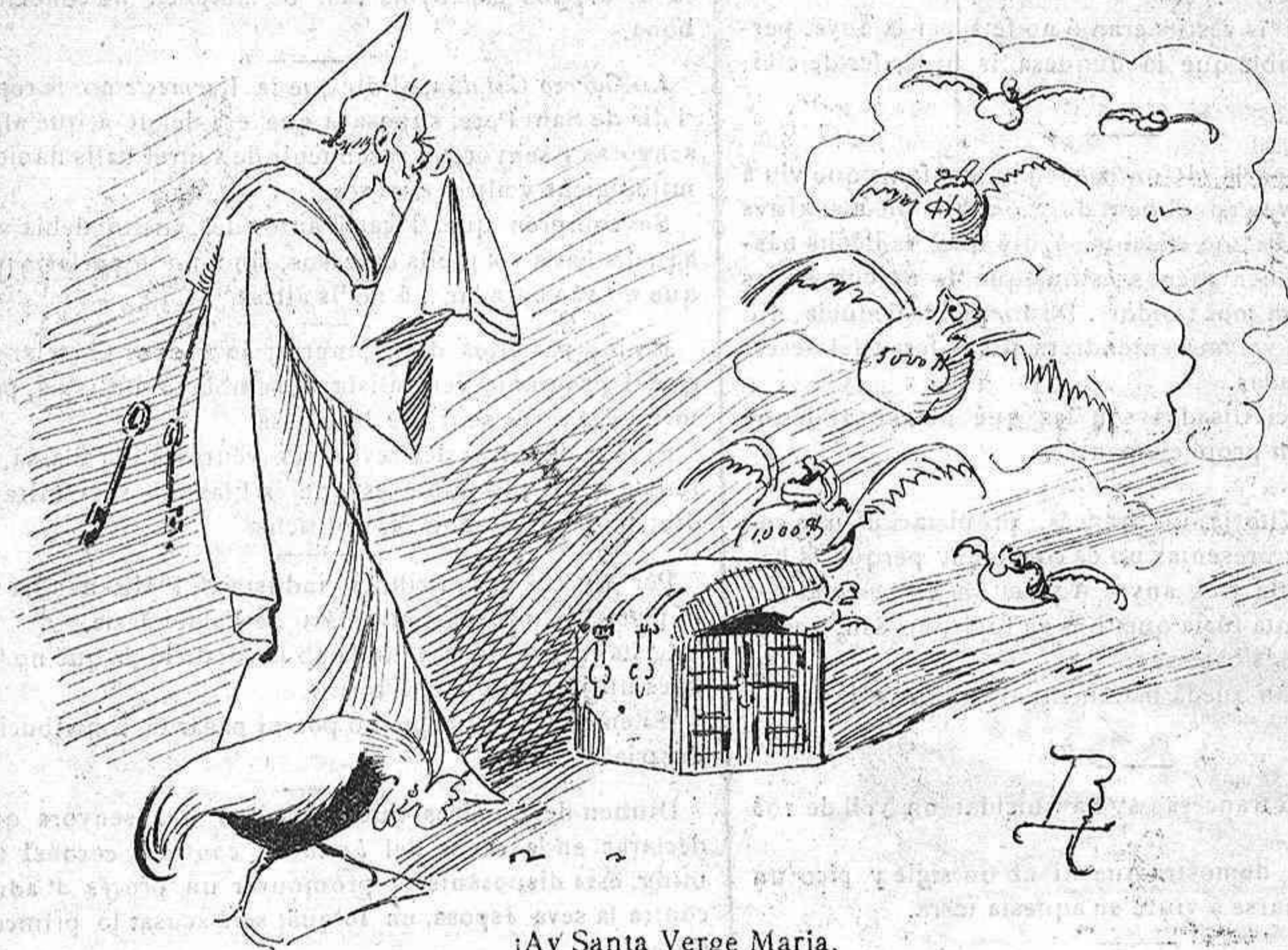
TAPA.

La noticia mes fresca, es que fá molta calor.

GRULLO.

LAMENTACIONES DE SANT PERE

¡Ay Santa Verge Maria,
lo diner, com se m' acaval
¡Va volant lo qué hi havia
y no hi entra 'l qué hi entrava!

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Part del cos *invers-primer*,
una vocal la *segona*,
pronóm possessiu *tercera*
y lo *Total* sens' quimera
trobarás qu' es nom de dona.

PEP GALLEDÀ

II.

La *primera* n' es vocal,
consonant la *segona*,
tersa nota musical
y *Total* nom de dona.

JOSEPH M.º FEBLIU.

INTRÍNGULIS

Buscar una paraula catalana que
anantli trayent cada vegada una lletra
del darrera dongui los següents resul-
tats: 1.: Objecte per tenirhi certa classe
de animals; 2.: Nom de dona; 3.: Ani-
mal; 4.: Lo blau ho es; 5.: Verdura; 6.:
Las gallinas ho fan; 7.: Consonant.

F. CARRERAS P.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8—Carrer de Barcelona.
- 4 7 3 7 8 1 2— » »
- 4 7 3 3 2 8— » »
- 1 7 3 3 2—Vehícul.
- 3 2 1 7—Carrer de Barcelona.
- 1 2 3—Part del cos humá.
- 1 7—Animal.
- 4—Consonant.

E. CARRERAS.

FUGA DE VOCALS

D.g. . n p.r. . l. s. . f.ll.:
—«D.ls m.s.chs d.l c.t.f.lch
Q.' st.n t.c.ni l. s rd.n.
Q..n .s .l q. t' h. .nc.s.t?
gl. q. . t.c l. t.n.r.,
L. c.rn.m.s., 'l t.mb.l,
L. fl.t. . 'l c.rn.t.?'
—«L. q. t. 'l fl.v.l m s ll.rch»

TRENCA-CAPS

Bruno Durán Misarachsà
Rosas.

Combinar ab aquestas lletas los
noms de 5 carrers de Barcelona.
TOUTEFOIS.

GEROGLÍFICH

X
: TO
RI
lo lo
:
TOR
ER ER
ESPANTA-LLOPS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—*Ca-mi-sa.*

Quadrat numérich.—

7	8	6	9	4	3	2	1
2	1	4	3	6	0	7	8
4	3	2	1	7	8	6	0
6	9	7	8	2	1	4	3
8	7	9	6	3	4	1	2
1	2	3	4	9	6	8	7
3	4	1	2	8	7	0	6
9	6	8	7	1	2	3	4

Logogrifo numérich.—*Menorca.*

Mudansa.—*Pau, Peu, Pou.*

Trenca-caps.—*La pesta de Tartaria.*

Anágrama.—*Nau, Nua*

Geroglífich.—*Per serrà las serras.*

LA TOMASA

PERIÓDICH PESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pt s
Cuba y Puerto Rico id.	2 "
Extranger id.	2'50 "
Número corrent.	0'10 "
„ atrassat.	0'20 "

NOTA—Tota reclamació podrá dir-
girse á la Administració y Redacció d
periódich, carrer de Sant Ramón, n.º
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barn i.